

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI



O'quv ishlari bo'yicha prorektori

R.G' Jumayev

“25” _____ 02 _____ 2023 yil



“KELISHILGAN”

Тарихий Ҳидойат Раҳимов

Dekanı v. yuridik fakulteti J.R. Jo'rayev

“FAKULTET” _____ 2023 yil

5120400— Arхеология bakalavriat yo‘nalishi
yo‘nalishi bitiruvchilari uchun ixtisoslik fanlaridan
Yakuniy davlat attestatsiyasi imdihon

D A S T U R I

Ixtisoslik fanlari:

- 3.06- “O‘zbek davlatchiligi tarixi”**
- 3.03- “Etnogenez va o‘zbek xalqining etnik tarixi”**
- 3.06.1-“Tarixiy o‘lkashunoslik”**
- 1.14-“O‘zbekiston tarixi”**

Buxoro – 2023 yil

ANNOTATSIYA


Mazkur Dasturda Davlat ta'lim standartlarining ta'lim sohalari bo'yicha ishlab chiqilishi o'quv fanlarini variativ tanlash asosida o'quv-metodik majmualar (dastur, o'quv rejas, darsliklar)ni yaratish uchun Keng imkoniyatlar ochib berishi, shuningdek, o'quv fanlararo bog'lanish va bilimlarini muvofiqlashtirish tamoyili asosida o'quv fanlarining ixtiki bog'liqligi va fanlararo aloqasini ta'minlashi ko'rsatilgan.


Hozirda o'qituvchilarning yuqori kasbiy tayyorgarlikka, pedagogik mahoratga, yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarga, mafkura borasida chuqur bilimga ega bo'lishi, ta'lim-tarbiya ishlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol usullardan samarali foydalanishi davr talabi hisoblanadi.

Mazkur Dasturda ta'lim-tarbiya samaradorligini oshirish jiddiy vazifa bo'lib turishi, buning uchun har bir o'qituvchi o'z fanini o'qitishning eng samarali zamonaviy pedagogik texnologiyalarni puxta bilishi va bu sohadagi yangiliklarni uzluksiz o'rganib borish orqali o'z kasbiy mahoratini muntazam oshirib borishi haqida ta'kidlangan.

Ushbu Dastur 5120400 – Arxeologiya yo'nalishi malaka talablari asosida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

Temirov F.U. 
Arxeologiya va Buxoro tarixi kafedrası mudiri, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, dosent

Ochilov A.T. 
Arxeologiya va Buxoro tarixi kafedrası o'qituvchisi, t.f.f.d (PhD)

Umarov B.B. 
Arxeologiya va Buxoro tarixi kafedrası o'qituvchisi,

Taqritchilar: Arxeologiya va Buxoro tarixi kafedrası o'qituvchisi,

Niyazova M.L. 
Arxeologiya va Buxoro tarixi kafedrası dosenti, tarix fanlari nomzodi

Shukrullayev Yu.A. 
Buxoro muhadislik texnologiyasi instituti "Jumoiy fanlar" kafedrası dosenti, tarix fanlari nomzodi



KIRISH

Yakuniy Davlat attestatsiyasi dasturi 5120400 – Arxeologiya yo'nalishi bitiruvchilarining "Arxeologiya" fanlari bo'yicha egallagan bilim va malakalarini baholash uchun tuzilgan. Mazkur dastur 1-4 kurslarda "Arxeologiya", "O'rta Osiyo Arxeologiyasi" va "Jahon arxeologiyasi" fanlarining eng qadimgi zamonlardan to hozirgi kungacha borib o'tgan uzor va murakkab tarixiy yo'lni, ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ma'naviy hayotni xolisona o'rganish, mamlakatimizning demokralashirish va iqtisodiyotni bozor tamoyillari, jahon hamjamiyatiga har tomonlama integratsiyasini chuqurlashtirish, xorijiy mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy taraqqiyotini ilmiy va amaliy ahamiyatini hamda faning rivojlanish omillarini va tamoyillari, faning tarkibi va tuzilishi, uni tashkil qilish va boshqarish, faning tasnifi kabi masalalar ahamiyati ochib berilib, talabalarining nazariy va amaliy masalalari to'g'risida nazariy bilimlarni shakllantirish va amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat hamda tarixchilarni zamonaviy faning muammolarini yechuvchi yetuk tarixchilardan iborat bo'lgan o'rta kabi masalalarni qamraydi.

Dasturning asosiy qismida fanlarning predmeti va bilish usullari, ishlab chiqarish jarayoni va uning natijalari, ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni tizim o'rganishda "Arxeologiya"ning qiziqarli va murakkab jarayonlarida faning ijtimoiy fanlar tizimida tuzilgan o'rta faning maqsadi, vazifalari va ahamiyati. Faning uslubiy, ilmiy-nazariy, g'oyaviy va falsafiy asoslari O'rta Osiyo arxeologiyasining ilmiy-uslubiy tamoyillari hamda dolzarb masalalari O'zbekistonning qadimgi va o'rta asrlar tarixini davrlashtirish. Jahon tarixini davrlashtirish to'g'risidagi nazariyalar. Mambashunoslik va tarixshunoslik masalalari. Jahon arxeologiyasi fan sifatida. Jahon arxeologiyasi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. Jahon arxeologiyasini o'rganishning ahamiyati. Jahon arxeologiyasi fani manbalari. Yevropada arxeologiya fanining shakllanishi. Dastlabki arxeologiya tadqiqotlari. Arxeologiya tadqiqot ishlarini ko'lamining kengiyishi. Arxeologiya fani rivojlanish yamgiri bosqichi.

1.1. O'quv fanining maqsadi va vazifasi

"O'zbek davlatchiligi tarixi" faning maqsadi - O'zbekiston tarixining qiziqarli va murakkab jarayonlarida davlatchilik tarixiyotining o'rta va ahamiyati beqiyos bo'lganligi, uning taraqqiyotida mavjud bo'lgan ko'plab bosqichlar, tamoyillar, yo'nalishlar, qonuniyatlarning o'ziga xos ekanligi to'g'risida talabalar uchun bilimlar berish o'quv fanining asosiy maqsadidir.

"O'zbek davlatchiligi tarixi" faning vazifasi - Ushbu maqsadga erishish yo'lida quyidagi vazifalarni bajarish ko'zda tutilgan.

- turli tarixiy davrlarda o'zbek davlatchiligining rivojlanishida ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy omillarning ta'sirini ochib berish;
- davlatchilik taraqqiyoti va xalqaro munosabatlar o'rnatiladigan bo'lganlik temonalarini atroflicha tahlil etish;
- davlatchilik taraqqiyoti va xalqaro munosabatlar o'rnatiladigan bo'lganlik temonalarini atroflicha tahlil etish;
- O'zbekiston hududida mavjud bo'lgan davlatlarning rivojlanishidagi asosiy tendentsiyalarni ko'rsatib berish;
- o'zbek xalqining o'ziga xos madaniyati, mentaliteti, urf-odatlari va an'analarning davlatchilik taraqqiyotiga ta'sirini ko'rib chiqish;

– o'quv jarayonida fan ma'nuzi, seminar, mustaqil ish kabi o'qitish uslublari va interfaol usullaridan foydalanilgan holda o'qitiladi.

"Etnogenez va o'zbek xalqining etnik tarixi" fanining maqsadi - Fanni o'qitishdan maqsad - etnogenez va O'zbek xalqining etnik tarixi bilan talabalarni tanishtirish, tarixga nisbatan xolisona baho berish, ularda ko'nikma va malaka shakllantirishdir.

"Etnogenez va o'zbek xalqining etnik tarixi" fanining vazifasi – Fanining vazifasi - etnogenez va O'zbek xalqining etnik tarixi va uning rivojlanish bosqichlarini o'rganishdan iborat. Talabalar o'quv fani bo'yicha ega bo'lgan bilimlarni ilmiy-tadqiqot va ilmiy-pedagogik faoliyatida qo'llash. O'zbek xalqi etnogenezi va etnik tarixining dolzarb masalalari bo'yicha tadqiqot ishlarni olib borish ko'nikmalariga ega bo'lishlari lozim.

"Tarixiy o'lkashunoslik" fanining maqsadi – Tarixiy o'lkashunoslikni chuqur o'rganish.

"Tarixiy o'lkashunoslik" fanining vazifasi – Tarixiy o'lkashunoslikning boshqa fanlar bilan uzviy bog'liqligi o'zaro munosabati haqida talabalarda taassurotlar shakllantirish, yangi chiqarilgan o'lkashunoslikka doir ilmiy jumalardagi maqolalarni tahlil qilish.

BAHQOLASH MEZONI

Kritisoslik fanlaridan bakalavriat yo'nalishlariga yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma usulda o'tkaziladi. Har bir variant 4 savoldan iborat. Variantdagi 4 ta savolning har biridan olish mumkin bo'lgan maksimal ball 25 ga teng bo'lib, jami 100 ball to'plash mumkin.

Har bir savolga javob to'g'ri va to'liq yoritilsa, pedagogika nazariyasi va tarixi, umumiy psixologiyaga doir zamonaviy nazariyalarni bilishi, mustaqil, aniq fikrlar asosida muammolarga ijodiy yondashgan holda yoritilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan bo'lsa, o'zlashtirish kursatkichi 22,5-25 ball oralig'ida baholanaadi.

Savolga to'g'ri javob yozilsa, ilmiy-amaliy jihatdan asosli mantiqiy yoritilgan bo'lsa, bironq bugungi ta'lim va tarbiya jarayoni yangilanishlar amaliyoti bilan bog'lashda ayrim noaniqliklarga yo'l quyilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 18-22 ball oralig'ida baholanaadi.

Savolga asosan to'g'ri javob yozilsa, bironq quyilgan masalaning mohiyati, mazmuni, natijalari yuzaki yoritilsa, fikr-mushohada buyonida tarqoqlik kuzatilsa, uzlashtirish kursatkichi 15-17,5 ball oralig'ida baholanaadi.

Savolga javoblar noto'g'ri yozilsa, o'quv adabiyotidan so'zma-so'z ko'chirilgan bo'lsa yoki savollarga, umuman, javob yozilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-14,5 ball oralig'ida baholanaadi.

№	Um	Ba	Bakalavrlar talabalarining bilim darajasi	Xususiy ball
---	----	----	---	--------------

Qo'yilgan savollar mazmuni aniq yoritilib, syosiy islohotlar va jarguonlarning mazmuni-mohiyati to'liq ochib8- 8,5 berilgan.

O'zbekistonida ta'lim va tarbiya sohasidagi islohotlar7- 7,5 tahlil va ularning amaliy samaralari, natijalari va hayotga tarbiy etilishi bo'yicha mustaqil, ijodiy fikr mavjudligi. 5-6,5 Javoblarda mantiqiy yaxlitlikka erishilgan va umumiy xulosalar qilingan. 1,5-2,5 Imlo va stilistik xatolarga yo'l quyilmagan.

Javob to'g'ri yozilgan, unda syosiy bilimlar asosli yoritilgan, ammo sana va sonlarda chalkashliklarga yo'l6-7 quyilgan. 5-6 Javobda talabalarining mustaqil mushohada yuritish5-6 qobiliyati seziladi. 3-3,4 Ijodiy yondashuv mavjud. 3-4 Talaba muammoni tahlil qilish qobiliyati ega.

Savolga javobda masalaning mohiyatini tushinilgan, ammo mazmuni va natijalar yuzaki yoritilgan. 5-6 Fikrlar hayotida tarqoqlik kuzatiladi. 4-4,5 Javoblarda mantiqiylik tamoyili buzilgan. 3-4 Tasavvurga ega, lekin tahlil yetarli emas. 2-3

Savol buyicha aniq tasavvurga ega emas. 0-14,5 Umuman javob yozilmagan. 0-14,5 Noto'g'ri javob va ma'lumot berilgan. O'quv adabiyotidan ayman so'zma-so'z ko'chirilgan.

ASOSIY NAZARIY QISMI

Kiritish

5120400 – Arxeologiya yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta'limning o'quv reja va fan dasturi asosida amalga oshiriladi. Fan dasturlarining nazariy va amaliy mashg'ulotlarni to'liq o'zlashtirgan, yakuniy davlat attestatsiyasidan muvaffaqiyatli o'tgan shaxsga «bakalavr» malaka (darajasi) hamda oliy ma'lumot to'g'risidagi davlat namunasidagi rasmiy hujjatlar) beriladi. Bakalavr yakuniy davlat attestatsiyasi doirasida o'quv rejasidagi "3.Ixtisoslik fanlari" dan yozma ish topshirishi nazarda tutilgan.

"O'ZBEKISTON DAVLATCHILIGI TARIXI" FANI DASTURINING ASOSIY NAZARIY QISMI

Kiritish. Davlatchilik tushunchasi

Davlatchilik tushunchasi. Davlatchilikning kelib chiqishi to'g'risidagi sivilizatsiyaviy yondashuvlar.

Boshqaruv asoslarining shakllanishi va davlatlarning tashkil topishi

Davlatlar paydo bo'lishining ishlab chiqarish usuliga asoslangan "Sharq yo'li", mulkchilikka asoslangan "Evropacha yo'li". Qadimgi davlatlarning rivojlanish bosqichlari: Iqtisodiy-jimnoiy munosabatlari, harbiy-siyosiy funksiyalar. Hududiy funksiyalar va ularning faoliyatlari.

O'zbekistonda qadimgi davlatchilik turlari va boshqaruv shakli

O'zbekiston hududida rivoj topgan ilk shahar - davlatlar. Axboniylarning cheklangan podsho hokimiyati (mulq monarxiya) Satripliklarda boshqaruv tizimi. Aleksandr Makedonskiy boshqaruv faoliyati. Yunon-baktriya davlat boshqaruv tartibi va davlat tizimi. Dovon va Qang' davlatlari hududi va boshqaruv tizimi (podshohligida) boshqaruv tizimi.

Ik o'ra asrlarda davlatchilik va boshqaruv

O'ra asrlarda davlatchilik va boshqaruv. Ehtiyojlar davlatida jimnoiy-iqtisodiy tuzum. Turk xoqonligi va uning ma'muriy tuzilishi, jimnoiy iqtisodiy tuzumi va davlat boshqaruv tartiblari. (Xoqon) el, ulus maxalliy boshqaruv; tuman xokimliklari, qishloq va shahar jamoalari

Rivojlangan O'ra asr davlatchiligi va boshqaruv

Arablarining O'ra Osiyoni istilo etishi va ularning Movarounnahrda boshqaruv. O'ra Osiyoda islom dinining tarqalishi va etakchi mavqega ega bo'lishi mahalliy boshqaruv tartibi. Samoniy davlatining tashkil topishi. Samoniy davlatida jimnoiy-siyosiy jarayonlar, davlat boshqaruv tartibi, huquqiy munosabatlari. G'aznaviy davlatining tashkil topishi. Davlatning ma'muriy tuzilishi va boshqaruv tartiblari, soliq tizimi. Saffariylar davlatining tashkil topishi. Davlatning ma'muriy tuzilishi va boshqaruv tartiblari, soliq tizimi. Xorazmshoh-anushleginiylar davlatining tashkil topishi. Ma'muriy tuzilish boshqaruv tartiblari, jimnoiy iqtisodiy hayoti. Ching'iz ulasi - ma'muriy tuzilishi va boshqaruv tartiblari. Harbiy-siyosiy va davlat boshqaruvining qaror topishi, jimnoiy - iqtisodiy hayoti.

Amir Temur va temuriylar davrida Movarounnahr va

Xarosonda davlatchilik rivoji

Amir Temurning siyosiy xokimiyati ko'liga olishi va markazlashgan davlat asoslarining yaratilishi. Amir Temur davlatining ma'muriy tuzilishi va boshqaruv tartiblari. Amir Temur va temuriylar davrida davlat boshqaruv asoslari, tashqi savdo va aloqalar. Amir Temur davlatining jimnoiy iqtisodiy tuzimi, huquqiy munosabatlari.

So'nggi o'ra asrlarda o'zbek xonliklari

Ma'muriy tuzilishi va davlat boshqaruv tizimi. Shayboniy davlati boshqaruv tizimi. Ashkariy davlatida boshqaruv tizimi. Mang'itlar sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Amirlikda maxalliy boshqaruv tizimi.

Markaziy va amirlikdagi bekliliklar faoliyati. Markaziy boshqaruv; viloyatlar hokimligi faoliyati. Xiva xonligining tashkil topishi. Davlat boshqaruv tizimi. Ma'muriy tuzilishi. Xiva xanlikning viloyatlarga bo'lib idora etilishi va madaniy hayoti. Qo'qon xonligining tashkil topishi. Ming'lar sulolasi boshqaruv tizimi, ma'muriy boshqaruv davlat boshqaruvida saroy amaldorlarining ish yuritish faoliyati.

Turkistonda Rossiya imperiyasi mutamalak boshqaruv

tuzumining qaror topishi xonligi

Rossiya imperiyasining Turkistondagi markaziy boshqaruv tizimi. Viloyat, shahar, tuman, qishloq boshqaruv. Sud va jazo organlari faoliyati

O'zbekiston mustabid sovet davlati tartibida

BSXR va XXSRda boshqaruv tizimi. O'zbekiston SSRning 1924-1936 yillardagi boshqaruv tizimi. 1937-1960 yillarda davlat muassasalari tizimi. 1970-1980 yillardagi davlat hokimiyati organlari.

Mustaqil O'zbekiston davlatining tashkil topishi

O'zbekiston mustaqilligi huquqiy asoslarining yaratilishi. Konstitutsiyaning qabul qilinishi. Milliy davlat tizimining barpo qilinishi. Mustaqillik yillarida Qozg'alg'og'iston Respublikasi davlatchiligi tarqatqiyoti.

Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbalari:

Asosiy adabiyotlar

1. Azamat Ziyov. O'zbek davlatchiligi tarixi: (Eng qadimgi davrdan Rossiya bosqiniga qadar). T.: Sharq, 2000.
 2. Saqdullaev va boshqalar. O'zbekiston tarixi: davlat va jamiyat tarqatqiyoti. T., 2000.
 3. Saqdullaev A.S., Mavlonov O'. O'zbekistonda davlat boshqaruv tarixi. - T., 2006.
 4. Rivxeladze E.V. Istoriya gosudarstvennosti Uzbekistana. - T.: Uzbekistan, 2009.
 5. Eshov B.J. O'zbekiston davlatchiligi tarixi (o'quv qo'llanma). - T.: Ma'rifat, 2009.
- Qo'shimcha adabiyotlar
1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tarqatqiyot yo'llimni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'tarimiz. T.: "O'zbekiston", 2017. B.592.
 2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. T.: "O'zbekiston", 2017.
 3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun usuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt tarqatqiyoti va xalq farovonligining garovi. T.: "O'zbekiston", 2017.
 4. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. T.: "O'zbekiston", 2017.
 5. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. - T.: Sharq, 1998.
 6. Karimov I.A. Yulksak ma'naviyat-engilmas kuch. - T.: Ma'naviyat, 2008.
 7. Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. - T.: O'zbekiston, 2011.
 8. Karimov I.A. Tarixiy xotira va inson omili - buyuk kelajagimiz garovidir. - Toshkent, 2012.
 9. Karimov I.A. O'na yurtim baxti iqboli va buyuk kelajagi yo'lida xizmat qilish eng oliy shoddir. - T.: O'zbekiston, 2015.
 10. Abdurazzoq Samarqandiy. Mulla us-sal'dayn va majmua ul kabirayn. T.: Fan, 2008.
 11. Abduraxmon To'le. Abulleyxon tarixi. - T.: Fan, 1959.
 12. Abduxolig' Abdurasul o'g'li. Chan va Mochan. - T.: Fan, 2006.
 13. Abu Ali Ibn Sino. Donish-name. Kniga znaniy. - Dushanbe, 1957.
 14. Abu Bakr ibn Jafar Narsxaviy. Buxoro tarixi. - T.: Kamalak, 1995.
 15. Abu Djafar Muhammad al-Tabariy. Istoriya al-Tabariy. T.: Fan, 1987.
 16. Abu Nasr Farobiy. Fozil odamlar shahri. - T., 1993.
 17. Abu Rayhon Beruniy qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. Tanlama asarlar I jild. - T., 1968.
 18. Abulg'oz'i Shajirai turk. - T.: Cho'lipon, 1980.
 19. Avesto /Asgur Alakam tarjimai - T.: Sharq, 2001. - 383 b.
 20. Ali Kushchu. Astronomicheskiy traktat Samarqand 1970.
 21. Askarov A. Eng qadimgi shahar. - T., 2001.
 22. Axmedov B.A. O'zbekistonning atiqi tarixi hamda olimlari. - T., 2003.

23. Axmedov B.A. O'zbek ulusi. - T.: Meros, 1991.
24. Buxorov Z.M. Amushcegin-Xorazmshohlar davlati. - T.: 1998.
25. Bo'riev O. Xorazmshohlar-Temuriylar. - T.: 1999.
26. Gaspirinskiy I. Hayot va mamot missalasi. - Toshkent, Ma'naviyat, 2006.
27. Gerodot. Istoriya. V. devyati knigax / Per. s grecheskogo i komment. G.A. Stratonovskogo. - M.: OLMA-PRESS Invest, 2004. - 639 s.
28. Jabborov I. Buyuk Xorazmshohlar davlati. - T.: 1999.
29. Jabborov I. O'zbeklar. - T.: Sharq, 2008.
30. Zahritdin Muhammad Bobur. Boburnoma. T., 1964.
31. Ziyov H.Z. Buyuk Amir Temur sultani va uning taqdiri. - T.: Ma'naviyat, 2008.
32. Ibn al-Asir. Al-Kamil fi-l-a'rsh. - T.: O'zbekiston, 2006.
33. Ibn Arabshoh. «Amir Temur tarixi». - T.: Mihnati 1992.
34. Inom al-Buxoriy hayoti. - T.: 1998.
35. Istoriya Uzbekistana. - T.: Fan, 2012.
36. Kiyat Kurtiy Ruf. Istoriya Aleksandra Makedonskogo. - M., 1963.
37. Maxmad Qoshe'ary. Devoni lo'g'o'i turk. 1-3 jildlar. - T.: Fan 1960-1963.
38. Marg'innoy. Al-Hidoya. - T.: 2001.
39. Mirzo Ulug'bek. To'rt ulus tarixi. - T.: 1994.
40. Mirzad Adji. Yevropa, Turkii, Velikaya stepa. - M.: AST, 2004. - 480 s.
41. Muhammadjonov A. Temur va temuriylar sultani. - T.: 1994.
42. Muhammadyor ibn Arab Qatag'an. Musaxxir al-bilod. / Fors tilidan tarjima, izohlar muallifi I. Bekjonov, D. Sangirova. - Toshkent, Yangi asr avlofi, 2009.
43. Pardev A. Davlat va davlatchilik e'oyasi. - T.: Fan, 2007.
44. Riveldze E.V. Sivilizatsii, gosudarstva, kulturna Sentrallynoy Azii. - T.: 2005.
45. Riveldze E.V., Saidov A.X., Abdullayev Ye.V. Qadimgi O'zbekiston sivilizatsiyasi: davlatchilik va huquq tarixidan lavhalar. - T.: 2001.
46. Sagdullayev A.S. Poxod Aleksandra Makedonskogo v Sogdianu. - T.: 2007.
47. Sulaymanov R.X. Drevniy Nashab. - T.: 2000.
48. Tafjad-Din as-Salmani. Tarixname. - Baku, 1991.
49. Temur tuzuklari. - T.: 1991, 1996.
50. Hikmatov F.H., Shojatillov Sh.J., Aytobev D.P. Ahmad Farq'oniy suv ilmi yoxud "Miqyos an-Nil" ta'rif. - T.: 2000.
51. Hofiz Tanish Buxoriy. Abdullanonoma I-II jild. - T.: Sharq, 1999-2000.
52. Eshov B. Qadimgi O'rtta Osiyo shaharlari tarixi. - T.: 2005.
53. Yusuf Xos Xojib. Qutadg'u bilig. - T.: Yulduzcha, 1990.

Elektron resurslar:

1. www.ziyouct.com
2. www.edu.uz
3. www.google.uz
4. www.fal.uz

"ETNOGENEZ VA O'ZBEK XALQINING ETNIK TARIXI" FANI DASTURLINING ASOSIY NAZARIY QISMI

Fanning predmeti, tadqiqot doirasi, maqsadi va vazifasi

Mustaqillik yillariga erishgandan so'ng O'zbek xalqining etnik tarixini o'rganishda alohida e'tibor qaratilayotganligi. Hozirda O'rtta Osiyoda etnogenез jarayoni bilan bog'liq baxsliqlarning mavjudligi. Talablarda O'zbek xalqining etnik tarixi va etnogenез jarayoni haqida ko'nikmalarni hosil qilish. Etnogenезni tadqiq qilish tarixni o'rganishdagi muhim soha ekanligi.

O'rtta Osiyo aholisi etnik tarixining qadimgi davri

O'rtta Osiyoda neolit va jez davrlarida yashagan ibtiroq qabilalar haqida Oldavridlar va oldirali tili qabilalarining mil avv. IV - II ming yilliklarda Turkiston va Armiyadaryoning quru oqimida yashaganligi haqidagi fargazlar. Mil avv. III ming yillik oxiri - II ming yillik boshidan O'rtta Osiyoda shimoldan janqat o'ryularning bosirib kirishi, mil avv. II ming yillikning boshlaridan o'ryularni o'troq dehqonchilik vohalariga ham kirib joylashishi. Mil avv. II ming yillik oxiridan O'rtta Osiyoning dehqonchilik vohalari va sharyu Eronga o'ryularni kirib kelishi.

O'rtta Osiyo xalqlari tarixini davrlashtirish masalasi

Davrlashtirish tushunchasi. Tarixni davrlashtirishning ahamiyati. O'rtta Osiyo xalqlari tarixini davrlashtirishga oid turli qarashlar. O'zbek xalqi tarixini davrlashtirishdagi e'tborga olingan omillar. Ijtimoiy formasiyalar asosida davrlashtirish. Sivilizatsiyalar asosida davrlashtirish. Xronologik davrlashtirishdagi o'ziga xosliklar. Davrlashtirishda bugungi kunda ilgari surilayotgan zamonaviy konsepsiya.

O'rtta Osiyoning qadimgi aholisi yozma manbalarda

O'rtta Osiyo aholisining eng qadimgi davrda yozilgan yozma yodgorliklar. Avestonning etnik tarixni o'rganishdagi ahamiyati. Yunon-rin tarixchilarining O'rtta Osiyo aholisi haqidagi asarlari. Fors va arab tilidagi O'rtta Osiyo aholisi haqidagi ma'lumotlar. O'rtta Osiyo aholisi haqida xitoylik sayyoxatlarining asarlari. G'arb olimlari tomondan O'rtta Osiyo aholisi haqida yaratilgan manbalar.

O'rtta Osiyoning qadimgi aholisi manzilgorliklari

Arxeologik tadqiqotlarning tarixni o'rganishdagi ahamiyati. O'rtta Osiyo hududida ilk dehqonchilik bilan shug'ullanuvchi aholi manzilgorliklarining topilish va tarqalish geografiasyasi haqida. Chorvador aholining yaratgan madaniy o'choqlari. Aholining ko'chishlari bilan bog'liq ma'lumotlar. Etnogenез jarayonining boshlanishi bilan bog'liq qarashlar.

Antik davrda O'rtta Osiyodagi etnogenetik jarayonlar.

O'rtta Osiyoga yunon-makedonlarning bosqini arafasidagi siyosiy vaziyat. Eilat madaniyatining yoyilishi. O'rtta Osiyoda antik davr davrlarining tashkil topishi. Antik davrda O'rtta Osiyo aholisi tarkibiga turli etnik guruhlarning kelib qo'shilishi. Etnomadaniy hududlarning vujudga kelishi. Eilatning shakllanishi jarayoni.

Ilk o'rtta asrlarda aholining etnik tarkibi

O'rtta Osiyo kushonlar va toxtarlar hukmronligi davrida. Qabilalar ko'chishlari va ularning aholi etnik tarkibiga ta'siri. Qung' qabilalari ishtilolari. Sirdaryoning sohillarida suv - skiflari - obiyalar yashagani.

Ilk o'rtta asrlarda O'rtta Osiyodagi etnoslar haqidagi ma'lumotlar. Turk atamasining etimologiasyasi. Afsonalar va manbalar. Turk xoqonligi tarkibidagi ungu' qabilalar. Dastlabki turkiy yozuvning tarqalishi va unga oid manbalarni. "Urxun-Enasay", "Issiq", "Bilga xoqon" bitiklari.

Shibirning jamuhidagi. Oltaydagi turkiy tilidagi qabrtosh bitiklari. Kultegin, Tuynukuk, Eilatlar, uning tarifiyasi. Eilbarga xotun, Moeglan, Quli Chur, Moyi Churlarga qo'yilgan toshlardagi bitiklar.

Ularda: o'g'uz, uch o'g'uz, sakkiz o'g'uz, to'qiz o'g'uz, o'n-o'g'uz, qang'ar, qarlug, qipchoq, qing'iz, az, tele, kidan, dula, turkesh, turi va h.k. etnonimlar haqida.

IX-XI asrlardagi tartibiy jarayonlar va aholining etnik tarkibidagi o'zgarishlar

Turkiylar. Qarluqlar-qoraxoniylar VIII-IX asrlarda. Etnoslar assimilyatsiyasi. Qarluq shevasining adabiy tiliga aylanishi.

Old Osiyodagi yevropoid irqiga va hind-yevropa, semi-hamit til oilalariga oid etnoslarning O'ra Osiyoga kirishi va ko'chirib kelishi, Etnik jarayonlarning kuchayishi, etnoslararo mujassamlashish jarayonining faollashuvi. Axmad ibn Fadlanning 921-922 yillardagi safar xotiralardan: o'g'uz, bijanak qabilalari haqida ma'lumotlar.

Qarluq - qoraxoniylar davri O'zbeklar etnik tarixining asosiy bosqichi sifatida. IX - X asrlarda qarluqlar ittifoqiga: chig'il, xalaj, laban va boshqalarning kirganligi: "Hudud al - olam"da qabilalar haqida. Turkiy tili etnos - O'zbeklarning shakllanganini (XXII asr boshlarida) Martirudiyning "Tarixi Muhoziyot", Yusuf Xos Xojibning "Qutadg'u bilig", Axmad Yungakiyning "Hibat ul-haqoyiq", Yassaviyning "Hikmatlari" da aks etgan.

XIII -XIV asrlarda Movarounnahr va unga tutash hududlarda etnosiyosiy jarayonlarning xususiyatlari

Xorazmshoxlar davlati doirasida xalqlar tarkibida. XIII -XIV asrlar shakllanishi davom etgan, O'zbek elatining keyingi taraqqiyoti. Jaloyirlar, bartoslar, gavchinlar, artoflarning o'lkamiz hududida joylashuvi. Mo'g'ul davrida O'ra Osiyoga turk - mo'g'ul qabilalari: olchin duglat, mug'ol, sulduz, oyrat, markit, mangit, qo'ng'irdalarning kelishi davom etgan. K.Shoniyoziyning ushbu davrida O'ra Osiyo va unga tutash hududlarda boshqa yirik ko'chishlar, aholi miqyoslarini bo'lmagan haqdagi fikri.

Dasthi Qipchoq O'zbeklarning Movarounnahrda kirib kelishi

XVI dasthi etnik jarayonlari. XVI asrda Dasthi Qipchoqdan Movarounnahr kelgan turk-mug'ul qabilalarining soni va miqdori haqida. Rivoyatlarga ko'ra O'zbek xalqini 92 ta qabila - unug'ardan tashkil topgan marbalarida ushbu qabilalarni 32, 36, 92, 96 va xatto 102 tasini keltirilishi. Dasthi Qipchoqdagi qabila ittifoqlari: mangitlar, kungitlar, kiyovlar, qipchoqlar, kgyoylar, kangli, kenege, durtmon, qurq, ming, yuz, saroy, lokay, qo'shchi va h.k. lar. Qipchoqlarni XV - XVI asrlarda Mo'g'ay qabilalari ittifoqiga kirganligi.

Dasthi Qipchoq qabilalarining Shayboniyilar, Ashharxoniyilar, shuningdek jung'orlar bosqini davrida O'ra Osiyoga kelib joylashishi. Qipchoqlarni to'rtta guruh: qora qipchoq, sarif qipchoq, xitoy qipchoq va kulon - qipchoqlar. Shayboniyilar davlati (1500-1601). Ashharxoniyilar (1601-1756) xonliklaridagi aholining etnik tarkibi.

XVI-XVIII asrlardagi Movarounnahr va unga tutash mintaqalardagi etnosiyosiy jarayonlar

Qozoqlarning asta - sekin kuchayishi va XVI asr oxiri - XVIII asrning boshlarida Dasthi Qipchoq O'zbeklariga qarshi kurash boshlashi. XVI - XVIII asrlarda "sart" atamasining mazmuni o'zgarishi. Ko'chishlarning so'nggi tulkini XVII asr oxiri - XVIII asrning boshlarida bo'lganligi. Etnolog B.X.Karnitshevning fikriga Turkistonga ayrim qabilalarning kelib joylashishining keyingi asrlarda ham davom etganligi.

Rossiya imperiyasi mustamlakachiligi davrida O'ra Osiyoda iqtisodiy va etnonamandiy o'zgarishlar

Rossiya imperiyasi bosqini arafasida O'ra Osiyodagi siyosiy vaziyat. Xonliklar aholisining etnik tarkibi. Rossiya mustamlakachilari tomonidan O'ra Osiyoga markaziy hududlardan yevropalik aholining O'ra Osiyoga ko'chirish siyosati. Tovar-pul munosabatlarida yuz bergan o'zgarishlar. Mahalliy mulkdor va tadbirkorlarning shakllanishi. O'ika aholisining ijtimoiy hayoti, xo'jalik an'analaridagi yangilanishlar.

Sovetlar hakmronligi davrida O'zbekiston hududiga etnosiyosiy jarayonlar

XX asr davomida O'zbekiston aholisining etnik tarkibidagi o'zgarishlar. I.Shalin davrida koreyslar, turk-mexxerlar, qrim-tatarlarning majburiy ko'chirib kelinishi. XX asr davomida O'zbekiston aholisi etnik tarkibidagi o'zgarishlarni 1939, 1959, 1970, 1979, 1989 yillardagi aholi ro'yxatlarida asosida tahlil etish. Respublikamizdagi demografik vaziyat va uning muammolari. Mustaqillikka erishuv va O'zbek millatining shakllanishidagi yangi bosqichning boshlanishi.

O'zbekistonga deportatsiya qilingan xalqlar

Sovet hokimiyatining 1937-1944 yillardagi xalqlarni majburiy ko'chirish siyosati O'zbek xalqi tarkibi yevropalik millatlar, kavkaz xalqlari hamda koreyslarning ko'chirilishi. Ijtimoiy-iqtisodiy muammolar. Turk mexxerlarining joylashirilishi. Koreyslarning asosiy mashg'ulotlari. Qrim tatarlari, ingushlar, chechenlar va boshqa millat vakillari O'zbekiston SSR xalqi sifatida Avlash nikhlaning ko'payishi.

An'anaviy mashg'ulotlari va xo'jalik faoliyati. O'zbeklarning moddiy madaniyati

Dehqonchilik madaniyati iborat asli yerga ishlov bermog' degan ma'noni anglatib, keyinchalik boshqa sohalarga ular va umumiy tarzda madaniyat (ishlov berish) yaratish so'ziga aylangan. Dehqonchilik bilan bog'liq an'analar.

O'zbeklarda uy-joy qurilishi bilan bog'liq an'analar. Uy-joy qurilishidagi imnosiyosiyning qo'llanilishi. Uy-joy jihozlanishida qo'llanilayotgan yangiliklar. An'anaviy kiyimlar va ularda zamonaviylikning aks etishi. Turizmi rivojlanishida O'zbek xalqining moddiy madaniyatining ahamiyati. Milliy taomlar va ulardagi o'ziga xosliklar.

O'zbeklarda oila munosabatlari

O'zining turlari. Uning O'zbeklar xuyotidagi ahamiyati. Nikoh turlari. XX asrga kelib O'zbeklarda nikoh munosabatlarida to'y bergan o'zgarishlar. Levirat va sororat nikohlar. Oilaviy udumlar va marosimlar. Oilada bola tugilishi bilan bog'liq urf-odalar. Zamonaviy oila tushunchasi.

Ijtimoiy va madaniy turmush. Diniy tasavvurlar va u bilan bog'liq irim-sirimlar

Hududiy qo'shniqlik munosabatlari. Jamoa hayotidagi qadimiy an'analar. Hududiy qo'shniqlik munosabatlaridagi transformatsiyalar. An'anaviy bayramlar. Urf-odalar va udumlarining xususiyatlari haqida. O'zbeklarda saqlanib kelayotgan qadimgi diniy qarash belgilar. Islom dinining kirib kelishi va u bilan bog'liq udumlarining shakllanishi. Qadimiy ziyorat qilish an'analari. Aholi orasida ijtimoiy tubaqalarning shakllanishi. Tadqiqotlar tomonidan O'zbeklar diniy urf-odalarning o'rganilishi.

Asosiy adabiyotlar

1. Shoniyoziy K.Sh. O'zbek xalqining shakllanish jarayoni. -T: Sharq, 2001.
2. Jabborov I.M. O'zbeklar. -Toshkent, 2008.
3. Askarov A.O'zbek xalqining etnogenez va etnik tarixi. -Toshkent, 2007.

4. O'zbeki Kollektivnaya monografiya. - Moskva: Nauka, 2012.
5. Askarov A. O'zbek xalqining kelib chiqish tarixi. —T: O'zbekiston, 2015.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt tarqiyoti va xalq farovonligining garovi T. "O'zbekiston" 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent: "O'zbekiston" 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratiya O'zbekiston davlatini birgalikda harpo etamiz. Toshkent: "O'zbekiston" 2017.
4. Bobur Z.M. Boburnoma. -Toshkent, 1992.
5. Shoniyozov K.Sh. Qang'lar va Qang' davlati. -Toshkent: Fan, 1990.
6. Arnedov B.A. O'zbek tushi. -Toshkent: Nur, 1992.
7. Jabborov I.M. O'zbek xalqi etnografiyasi. -Toshkent: O'qituvchi, 1994.
8. Arnedov B.A. Tarixdan saboqlar. -Toshkent: O'qituvchi, 1994.
9. Shoniyozov K.Sh. Qarluqlar va qarluqlar davlati. Sharq. Toshkent. 1999.
10. Yu.Rivclade E.V., Sagdullayev A.S. Sovremenniy mifi o dalekom proshlom narodov Svertralnnoy Azii. -Toshkent: O'zbekiston, 2006.
10. Asqarov A.A. Bir kitob haqida ming e'turoz. -Toshkent, 2013.

Internet saytlari:

1. www.history.ru
2. www.etimology.ru
3. www.ziyouz.net/uz

"TARIXIY O'LKASHUNOSLIK" FANI DASTURINING ASOSIY NAZARIY QISMI

O'lkashunoslik faniing shakllanishi va rivojlanishi tarixidan.

O'lkashunoslikning fan sifatida paydo bo'lishi. O'lkashunoslik faniing maqsad va vazifalari.

O'lkashunoslik faniing shakllanishi va rivojlanishi tarixidan.

O'lkashunoslikning turlari. O'lkashunoslikda mahalliy tadqiqotchilik.

Yevropa tadqiqotchilari tomonidan o'lkashunoslikning o'rganilishi.

Rus tadqiqotchilarning o'lkani o'rganishdagi ahamiyati. Evropa sayyohlari va olimlari tomonidan yurtimiz tarixining yoritilishi.

Yevropa tadqiqotchilari tomonidan o'lkashunoslikning o'rganilishi.

O'lkashunoslikning tarixiy va tabiiy-ijtimoiy ahamiyati. Mustaqillik yillarida o'lkashunoslikning rivojlanishi.

O'zbekistonning tarixiy geografik o'rni va tabiiy iqlim sharoitlari

O'zbekiston Respublikasining ma'muriy-hududiy tuzilishi. Respublika qishloq xo'jaligi va sanoati tarqiyoti.

O'zbekistonning tarixiy geografik o'rni va tabiiy iqlim sharoitlari

O'zbekiston yeri o'si va yer ushi zaxirasiga ega mamlakat. Davlatimizning o'simlik, hayvonot dunyosi va suv resurslari.

Arxeologik va me'moriy yodgorliklarning o'lkashunoslikda tutgan o'rni

Arxeologik yodgorliklar va ularning belgilari. O'zbekistonda paleolitik, mezolitik, neolitik davri yodgorliklari. Qadimgi Xorazm, Farg'ona, Zhetysayon vohalaridagi ilk dehqonchilik bilan bog'liq yodgorliklar. O'zbekistonda ilk temir davri aholisining moddiy va ma'muriy madaniyati bilan bog'liq yodgorliklar. Xorazm, Yulpon-Baqirya, Qang'. Davron, Keshon davlatlari tarixini o'rganishda arxeologik yodgorliklari. O'zbekistonda arxeologiya fani va arxeologik tashkilotlar faoliyati yodgorliklari.

O'lkashunoslikda antik davr me'moriy va san'atini, ilk o'rta asrlar davri shaharlari va me'moriy obidalari

Antik davr tasviriy san'ati va yodgorligi namunalari, ularning tasvifi. O'lkashunoslik qadimgi davr shahar me'morligining o'ziga xos xususiyatlari.

O'rta asr shaharlari - Samarqand, Buxoro, Xivra, Toshkent tarixiy yodgorliklariga umumiy tavsif. Sovet davrida tasviriy san'at va uning mustamlakachilik mohiyati.

Paleontologik va etnografik ma'lumotlarning o'lkashunoslikda o'rganilishi

Etnografiyaning fan sifatida mavjudga kelishi. O'zbek etnografiyasining eng dolzarb muammolari. O'zbekistonda etnografik ilmiy massasalar va ilmiy tadqiqotlar. Etnografik amallar va tushunchalar.

Yevropa tadqiqotchilari tomonidan o'lkashunoslikning o'rganilishi

Etnografiya va uning tarqiyoti. O'rta asrlarda evropalik olimlar asarlarida o'zbek millati tarixi odatining o'rganilishi. O'zbek xalqining kelib chiqishi masalasi. Uyqima va haqiqat. Yevropa va rus hamda o'zbek olimlarining olib borgan ilmiy tadqiqotlari. O'zbeklarning uy-joy, kiyim-kechak va milliy taomlar tarixining dunyo miqyosida keng yoritilishi.

O'zbekistonda sayyohlik va turizmning rivojlanish tarixi.

Turizmning paydo bo'lish tarixi. Sayyohlikning dastlabki ko'rinishlari va turlari.

Ilk turistik sayyohatlar, yurtimizga qadimdan tashrif buyurgan sayyohatlar, elchilar, olimlar faoliyati. O'rta asrlarda sayyohlik. Samoniyalar, Temuriylar, Shayboniyalar, Ashkariyoniyalar hukmronligi davrida sayyohlik rivoji. Xonliklarda sayyohlik. Sobiq shohro davrida turizm. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda turizmi rivojlanish borasida amalga oshirilgan ishlar va shunga ta'riflar.

ASOSIY ADABIYOTLAR

1. History of civilizations of Central Asia. UNESCO publishing, 1996
2. Tiller Kate English Local History: an introduction. London, 2002.
3. Ornament as Art. Avant-Garde Jewelry from the Helen Williams Drup Collection. Hardcover Bargain Price, 2007
4. Ardi Kia Central Asian Cultures, Arts, and Architecture. London SEE II. Lexington Books, 2015
5. Galina Necropogu & Alina Payne. Histories of Ornament From Global to Local. Hardcover, 2016
6. Oehlidiev F.B. Tarixiy o'lkashunoslik O'qituvchi. Namana. T.: 2016
7. "Universitet" 2008.pdf
8. Saadboev Z.A. Tarixiy geografiya. Darslik. T., 2010.pdf
9. Eshov B.J. O'rta Osiyoning qadimgi shaharlari tarixi. Darslik. Toshkent, 2008.

Qo'shimcha adabiyotlar

10. Mirziyoyev Sh.M. Tankidiy taxlit, kat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - xar bir taxbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil ishtirokchilarga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.

11. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi Toshkent: "O'zbekiston" 2017.

12. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent: "O'zbekiston" 2017.

13. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va faromon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent: "O'zbekiston" 2017.

14. Alimov I., Ergashev F., Butaev A. Arxivshunoslik. - T1997.

15. Anarbaev A.A. Blagoustroystvo srednevekovogo goroda Sredney Aziiy (V- nach. XIII vv). T.,1981. pdf.

16. Annaev T.J., Shaydullaev Sh.B. Surxondaryo tarixidan lavhalar. Samarqand, 1997.

17. Movlonov O'. Markaziy Osiyoning qadimgi yo'llari. T., 2008 y 18 Karimatov H. O'zbekistonda moziy e'tiqodlar tarixi. 2009 y.

19. Eshov B.J., Odilov A.A. O'zbekiston tarixi. Darslik. I - jild. (Eng qadimgi davrdan XIX asr o'ralarigacha). T. 2013. pdf.

20. Saidov Sh. J. Markaziy Osiyo xalqlari tarixi (Eng qadimgi davrlardan milodiy VII-VIII asrlargacha). Oquv qo'llanma. T.: ToshDSHI. 2010. pdf.

21. Asanova G., Nabixanov M., Safarov I. O'zbekistonning iqtisodiy va ijtimoiy jo'g'rofiyasi. — T., 1994.

22. Baypakov K. Srednevekovye goroda yuga Kazaxstana. Almaty, 1980. pdf.

23. Belenitskiy A.M., Bentovich I.B., Bolshevikov O.G. Srednevekovnyy gorod Sredney Azii. L., 1973. Djvu

24. Buryakov Yu.F. Genezis i etapy razvitiya gorodskoy kul'tury. Tashkentskogo oazisa. T., 1982. Pdf

25. G'ulomov Ya.G'. Xorazming sug'orilish tarixi. T. 1959.

26. Drevnyaya i srednevekovaya kul'tura Surxandary. T. 2001. Pdf

27. Drevnyaya i srednevekovaya kul'tura Chacha. T. 1979. pdf

28. Z. Choriev, T. Annaev va boshqalar. Al-Hakim Al-Termiziy. 2008 y.

29. Kabirov A., Sagdullaev A. O'ra Osiyo arxeologiyasi. O'quv qo'llanma. T.: O'qituvchi, 1990. pdf.

30. Nabiev A. Tarixiy o'lkashunoslik. O'quv qo'llanma. T.: Fan, 1996. pdf.

31. Jabborov I. M. O'zbek xalqi etnografiyasi. — T., 1994.

32. Nafarov T. O'zbekiston topontlarining izohli lug'ati. T., 1988.

33. Sagdullaev A.S. Qadimgi O'zbekiston ilk yozma manbalarida. O'quv qo'llanma. T.: O'qituvchi, 1996. pdf.

34. Sagdullaev A.S. Qadimgi O'ra Osiyo tarixi. O'quv qo'llanma. T., 2004. pdf.

35. Sagdullaev A.S., Aminov B.B., Yakubov B.S. Qashqadaryo tarixidan lavxalar. Qarshi. 1997.

36. Suleymanov R.X. Drevniy Naxshab. T., 2000. Pdf

37. Xujayov T. Xujayova G. O'zbek xalqining antropologiyasi va etnik tarixi. — T., 1995.

39. Erica Hunt. Local History. Segue Foundation. New York. — 1993.

40. Xujayov T. Qadimgi ajdodlarimiz qiyofasi. — T., 1992.

5120400 – Arxeologiya yo'nalishi bitiruvchilari uchun ixtisoslik fanlaridan Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi

SAVOILLARI

“O'zbekiston davlatchiligi tarixi” fani bo'yicha:

1. Davlat boshqaruvining tarixy'ildizlari haqida ma'lumot bering.
2. Qadimgi boshqaruv tizimining dastlabki bosqichidagi funktsiyalar.
3. Ilk davlatlarning vujudga kelishidagi ijtimoiy-siyosiy holat.
4. Davlat boshqaruvining qanday ko'rinishlari mavjud?
5. Davlatchilikning kelib chiqishi to'g'risidagi sivilizatsiyaviy yondashuvlar.
6. Davlatlar paydo bo'lishning ishlab chiqarish usuliga asoslangan “Sharq yo'li”, mulkchilikka asoslangan “Eвроpacha yo'li”.
7. Qadimgi davlatlarning rivojlanish bosqichlari.
8. O'zbekiston hududida rivoj topgan ilk shahar - davlatlar.
9. Ahamoniy davlatining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
10. Ahamoniy davlatining sarraflik boshqaruv tizimi.
11. Aleksandr Makedonskiy davlatining ma'muriy tuzilishi va boshqaruv tizimi.
12. Salavkiy davlatlarning tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
13. Yunon-hakiriya davlat boshqaruv tartibi va davlat tuzumi.
14. Davon davlati hududi va boshqaruv.
15. Qang' davlatining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
16. Qang' davlati hududi va boshqaruv.
17. Kushon podshohligining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
18. Kushon davlati (podshohligi)da boshqaruv tizimi.
19. Eftaliylar davlatining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
20. Eftaliylar davlatchilik va boshqaruv tizimi.
21. Turk xoqonligi va uning ma'muriy tuzilishi.
22. Turk xoqonligida davlat boshqaruv tartiblari.
23. Arablar davlatining O'ra Osiyoga harbiy yurishlari.
24. Arablar istilosidan sungen Mloyaromnabrdagi boshqaruv.
25. O'ra Osiyoda islom dinining tarqalishi va mahalliy boshqaruv tartibi.
26. Samoniy davlatining tashkil topishi.
27. Samoniy davlatida davlat boshqaruv tartibi, huquqiy munosabatlar.
28. Samoniy davlatida devonlar faoliyati.
29. Samoniy davlatida harbiy tuzim va boshqaruv.
30. G'aznaviy davlatining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
31. G'aznaviy davlatining boshqaruv tartiblari.
32. Qoraqoniy davlatining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
33. Qoraqoniy davlati davlat boshqaruv tizimi.
34. Saljuqiylar davlatining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
35. Saljuqiylar davlatining ma'muriy tuzilishi va boshqaruv tartiblari.
36. Xorazmshohlar davlatining tashkil topishi va ma'muriy tuzilishi.
37. Xorazmshohlar davlatining boshqaruv tartiblari.
38. Xorazmshohlar davlat boshqaruvidagi mansab va unvonlar.
39. Ching'iziy ulusining harbiy-siyosiy va davlat boshqaruv tartiblari.
40. Ching'iziy ulusining harbiy-siyosiy va davlat boshqaruv tartiblari.
41. “Avesto”da Katta Xorazm, Sug'diyona va Baqtriya viloyatlari tavsifi.
42. Qadimgi davlatlarning boshqaruv tizimidagi funktsiyalar.

- 41 Qadimgi Xorazm davlatining tashkil topishi va boshqaruv tizimi
 - 44 Qadimgi Baqiriy oming tashkil topishi va boshqaruv tizimi
 - 45 Amur Ertaning xokimiyati tuzilishiga kelishi
 - 46 Amur Ertaning markazlashgan davlat asoslarining shakllanishi
 - 47 Amur Ertani davlatining ma'muriy tuzilishi va boshqaruv tizimlari
 - 48 Amur Ertani va Irtisni o'zida davlatlash qadimgi davlat
 - 49 Amur Ertani davlatining ijtimoiy iqtisodiy tuzilishi, huquqiy munosabatlari
 - 50 Amur Ertani boshqargan davlatning tuzilishi va imkoniyatlari
 - 51 Shovhsunlar davlat boshqaruv tizimi
 - 52 Shovhsunlar davlatlash qadimgi davlat
 - 53 Shovhsunlar davlatlash qadimgi davlat
 - 54 Ashharsoyilar davlat boshqaruv tizimi
 - 55 Ashharsoyilar davlatlash qadimgi davlat
 - 56 Ashharsoyilar davlatlash qadimgi davlat
 - 57 Xang'ulalar davlatining hukmchilik tuzilishi
 - 58 Amudaryo maxalliy boshqaruv tizimi
 - 59 Amudaryo maxalliy va boshqaruv boshqaruv tizimi
 - 60 Hissovo amirligi davlat boshqaruv tizimi
 - 61 Hissovo amirligi davlat boshqaruv tizimi
 - 62 Amudaryo maxalliy va boshqaruv tizimi
 - 63 Xora xonligining tashkil topishi
 - 64 Xora xonligining viloyatlariga bo'linishi
 - 65 Xora xonligining viloyatlariga bo'linishi
 - 66 Xora xonligining davlatlash qadimgi davlat
 - 67 Qo'qon xonligining tashkil topishi
 - 68 Muqimlar sulalasi boshqaruv tizimi
 - 69 Qo'qon xonligi davlat boshqaruv tizimi
 - 70 Qo'qon xonligi davlatlash qadimgi davlat
 - 71 Rossiya imperiyasining Turkistondagi ma'muriy boshqaruv tizimi
 - 72 Turkiston general gubernatorligida viloyat, shahar, tumen, qishloq boshqaruv tizimi
 - 73 Turkiston general gubernatorligida sud va jazvo organlari tuzilishi
 - 74 HNSRda boshqaruv tizimi
 - 75 XNSRda boshqaruv tizimi
 - 76 O'zbekiston SSRning 1924-1980 yillaridagi boshqaruv tizimi
 - 77 Mustaqil O'zbekiston davlatining tashkil topishi
 - 78 O'zbekiston mustaqilligi haqida asosiy tushunchalar
 - 79 O'zbekiston Qo'ma qo'g'ayri organi tuzilishi
 - 80 O'zbekistonda sud hukmchilik tuzilishi
 - 81 O'zbekistonda siyosiy partiyalar va ularning faoliyati
 - 82 Mustaqil O'zbekiston Konstitutsiyasining qabul qilinishi
 - 83 Milliy davlat tuzilishining tarixi
 - 84 Mustaqillik yillarida Qoraqalpog'iston Respublikasi davlatlari tarixiyoti
- "Etimologiya va O'zbek xalqining etimologik jarayonlari"**
1. Ertaning maqsadi va vazifalari. Ertani tarixga oid atama va tushunchalar.
 2. O'rtani Osiyo aholisi etimologik jarayonlari.
 3. O'rtani Osiyo etimologik jarayonlari.
 4. O'rtani Osiyoning qadimgi aholisi yozma manbalarda O'rtani Osiyoning qadimgi aholisi manzillari.
 5. Amudaryo O'rtani Osiyodagi etimologik jarayonlar.
 6. Ilti o'rtani asrlarda aholining etimologik tashkil.

7. IX-XI asrlardagi turkiy davlatlar va aholining etimologik tashkilidagi o'zgarishlar.
8. XIII-XIV asrlarda Mo'g'ulxonligi va ularning tashkilidagi etimologik jarayonlarning xususiyatlari.
9. Amir Temur va ularning davlati etimologik jarayonlar.
10. Davlati O'zbekiston O'zbekiston Mo'g'ulxonligiga kirib kelishi XVI-XVIII asrlardagi Mo'g'ulxonligi va ularning tashkilidagi etimologik jarayonlar.
11. Rossiya imperiyasining mustaqilliklaridagi davlati O'rtani Osiyoda turkiy va etimologik o'zgarishlar. XIX asrda Turkiston aholisidagi etimologik tashkil.
12. Davlati Mo'g'ulxonligi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
13. Davlati Mo'g'ulxonligi etimologik jarayonlar.
14. O'zbekistonda davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
15. Mustaqil O'zbekiston Respublikasida O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
16. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
17. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
18. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
19. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
20. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
21. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
22. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
23. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
24. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
25. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
26. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
27. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
28. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
29. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
30. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
31. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
32. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
33. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
34. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
35. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
36. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
37. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
38. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
39. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
40. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
41. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
42. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
43. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
44. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
45. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
46. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.
47. Davlati O'zbekiston Respublikasida davlatlash qadimgi davlati O'zbekiston aholisidagi etimologik jarayonlar.

48. Qirg'boqlar o'zbek xalqi tarkibida
49. Qo'ng'irklar O'rtta Osiyoliklarning uzviy qismi sifatida
50. XVII-VIII asrlarda O'rtta Osiyo xonliklarining migratsiya jarayonlari
51. Surlarning o'zbeklar etnogenezidagi o'rni
52. Qozog' xonliklarining Toshkent vohasini egallashi
53. XIX asrda aholisining etnik tarkibi
54. Etnik mujassamlashuv jarayonlari xususiyatlari
55. Rossiya imperiyasi ko'chiruvchilik siyosati va uning mohiyati
56. XIX asr so'ngida O'rtta Osiyo odagi etnik holat
57. Sovet davlatining deportatsiya siyosati
58. Korey slaming Uzoq SHarqdan O'rtta Osiyoga ko'chirilishi
59. 1944-45-yillardagi deportatsiya alar Qrim tatarlari, turk musvillar
60. Chechenlar, ingushlar, Volgabo'yi nemislari va h.o.lar
61. "O'zbek" atamasining etnik mazmuni
62. O'zbek tilidagi matbuot, davriy nashrlar
63. Mentalitetning o'ziga xos xususiyatlari
64. Dehqonchilik va uning bilan bog'liq an'analar
65. Chorvachilik taraqqiyoti.
66. O'zbeklarda uy-joy qurilishi va uning bilan bog'liq an'analar
67. An'anaviy kiyim-kechaklar va ularda zamonaviylikning aks etishi
68. O'zbeklar milliy taomlari va ulardagi o'ziga xosliklar
69. Turizmni rivojlantirishda o'zbek xalqi moddiy madaniyatining ahamiyati
70. O'zbeklar hayotida oilaning ahamiyati
71. Oilaviy urum va marosimlar
72. Zamonaviy oila tashunchasi
73. O'zbeklar an'anaviy xo'jaligidagi diniy e'tiqodiy qarashlar
74. Turar joylar bilan bog'liq urf-odatlarda qadimiy diniy e'tiqodlar
75. Ana'anaviy milliy kiyimlarda qadimiy diniy tasavvurlar.
76. Marosim taomlari uning mohiyati

Tartib o'ikashunoslik fani bo'yicha:

1. O'ikashunoslikning fan sifatida paydo bo'lishi.
2. O'ikashunoslik fanining maqsad va vazifalari.
3. O'ikashunoslikning turlari.
4. O'ikashunoslikda mahalliy tadqiqotchilik.
5. Rus tadqiqotchiligidagi o'lkani o'rganishdagi ahamiyati.
6. Evropa sayyohlari va olimlari tomonidan yurtimiz tarixining yoritilishi.
7. O'ikashunoslikning tarixiy va tarbiyaviy ahamiyati.
8. Mustaqillik yillarida o'ikashunoslikning rivojlanishi
9. O'zbekiston Respublikasining ma'muriy-hududiy tuzilishi
10. Respublika qishloq xo'jaligi va sanoati taraqqiyoti
11. O'zbekiston yer osti va yer usti zaxirasiga ega mamlakat
12. Davlatimizning o'simlik, hayvonot dunyo osti va suv resurslari
13. Arxeologik yodgorliklar va ularning bejgari
14. O'zbekistonda paleolit, mezolit, neolit davri yodgorliklari
15. Qadimgi Xorazm, Farg'ona, Zarafshon vohalaridagi ilk dehqonchilik bilan bog'liq yodgorliklar.
16. O'zbekistonda ilk temur davri aholisining moddiy va ma'naviy madaniyati bilan bog'liq yodgorliklar.
17. Xorazm, Yunon-Baqtriya, Qang', Davon, Kushon davlatlari tarixini o'rganishda arxeologik yodgorliklar
18. O'zbekistonda arxeologiya fani va arxeologik tashkilotlar faoliyati o'rtliklar

19. Anlik davr tasviri sanati va yodgorligi namunalari, ularning tasnifi.
20. O'lkamizning qadimgi davr shahar me'morligining o'ziga xos xususiyatlari.
21. O'rtta asr shaharlari- Samarqand, Buxoro, Xiva, Toshkent tarixiy yodgorliklariga umumiy tavsif.
22. Sovet davrida tasviriy sanati va uning mustamlakachilik mohiyati
23. Etnoografiyaning fan sifatida paydo bo'lishi.
24. O'zbek etnografiyasining eng dolzarb muammolari.
25. O'zbekistonda etnografik ilmiy muassasalari va ilmiy tadqiqotlar
26. Etnografik atamalar va tushunchalar
27. Etnoografiya va uning taraqqiyoti o'rtta asrlarda etnografik olimlar asarlarida o'zbek millati urf-odadining o'rganilishi
28. O'zbek xalqining kelib chiqishi masalasi: uydima va haqiqat.
29. Evropa va rus hamda o'zbek olimlarining olib borgan ilmiy tadqiqotlar.
30. O'zbeklarning uy-joy, kiyim-kechak va milliy taomlar tarixining daryo miqdorida keng yoritilishi.
31. Turizmning paydo bo'lish tarixi. Sayyohlikning dastlabki ko'rsinishlari va turlari.
32. Ikk turistik sayyohatlar, yurtimizga qadimdan tashrif buyurgan sayyohatlar, elchilar, olimlar faoliyati.
33. O'rtta asrlarda sayyohlik. Samarqand, Temuriylar, Temuriylar, Shayboniylar, Ashkariyalar hukmronligi davrida sayyohlik rivoji. Xonliklarda sayyohlik. Sobiq shoh davrida turizm.
34. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda turizmni rivojlantirish borisida amalga oshirilgan ishlar va chora tadbirlar.
35. O'lkamiz tarixini o'rganishda arxeologik yodgorliklarning o'rni.
36. Turkistonda dastlabki ilmiy jamiyatlarning tashkil etilishi
37. O'zbekistonning Amir Temur, Temuriylar va Shayboniylar davri me'morligi.
38. Toshkent vohasining qadimgi aholisi, Kushon Baqtriya aholisi.
39. O'rtta Osiyoda shaharsozlik madaniyatining paydo bo'lishi.
40. IX-XVII asrlarda o'lkamiz tarixiy geografiasini.
41. Qadimgi diniy tasavvurlar, urf-odati va urmlari.
42. Tarixiy jarayonlarni yoritishda va o'ikashunoslikni o'rganishda arxiv hujjatlarining o'rni.
43. Arab tarixchilari nigohida o'lkamiz.
44. Respublika viloyatlari joylarining toponimikasi.
45. O'ltika tarixini o'rganishda muzeylarning o'rni
46. Mustaqillik yillarida o'ikashunoslik
47. O'lkamizdagi qadimgi va o'rtta asrlar shaharlari.

Arxeologiya va Buxoro tarixi kafedrasining rahbari



F.I. Temirov